

3. Hafta

- Edebiyat ve Fotoğraf

Fotoğrafın icadında rol oynayan önemli toplumsal etmenler
Resim: Saint Lazar Garı-Claude Monet
Sanayi devrimiyle ilişkili neler görüyoruz?
Göz giderek etkinleşmektedir, niçin?
Dolaşan göz... Dolaşan ressam...
Yeni olanı anlama çabası... resimde de edebiyatta da...



Sanayi Devrimi

- Fabrikalar,
- Buhar makineleri,
- seri üretim,
- demiryolu,
- haberin ülke sınırlarını aşması,
- kapitalizm,
- komünizm,
- liberalizm
- gündelik yaşamı kuşatan bir sürü yenilik...
- Fotoğraf da bu yeniliklerden biri olarak doğdu. İşçi sınıfı, aristokrasi, yeni gazetecilik, yeni iletişim araçları, hepsi için toplu bir dönüşüm...
- Tarıma dayalı yapının değişmesi
- Makineler ve seri üretim
- Sanatın kurumsal olarak dönüşümü
- Mitolojik mevzularla artık ilgilenilmiyor
- Etraflarında gördükleri yaşamı betimlemek istiyor sanatçılar
- En çok da ışık ve renkte yaratıcılıkla ilgililer.
- Resim yapmak için dış mekanda daha çok zaman geçiriyorlar
- Bu tabii resimle ilgili bir çok şeyin değişmesi demek. Örneğin tüp boyların icadı. 1841.
- Etkilendikleri bir diğer konu da Paris'in modern kente dönüşümü...
-



Pozitivizm...

- Pozitivizm
- Auguste Comte (1798- 1857) İnsanlığın sanayi toplumuna dönüşmesi
- Pozitif felsefe kursları
- Olayların ve olguların ortaya çıkışını açıklayan evrensel yasalardan başka gerçek yoktur
- 1800'ler metafizik haldir. (üç hal yasası) kutsal monarşilerin yıkılışı
- Toplum sözleşmesi, insan hakları, halk egemenliği gibi soyut kavramların tartışılması
- sanayi devriminin oluşturduğu yeni kapitalist düzende sömürülen insanın doğuşu
- Arkadan Marks geliyor... (Hegel, Feuerbach ve sanayi devrimi, ütopyacı sosyalistler, Snt Simon Charles Fourier)
- Diyalektik materyalizm, temel yapı- alt yapı üst yapı
- Sanayi devrimi sonrasında orta sınıfın yükselmesi, zanaatın tekrar değer kazanması, sanatın topluma inmesi....

- Edebiyatın felsefeden ayrılan yanı, sanatsal yanıdır...
- Edebiyat: Anlatım kaygısı, estetik kaygı, ifadede yaratıcılık, gerçeğe ulaşmak yerine, gerçeklik inşa etmek, kurmaca yazmak... genelleme aruzu yok. Bireysel öykü, duygular, alımlamalar, akımların etkisi...
- Felsefe: Bilgi temelli, eleştirelilik, sistematik birikim, problematiğin sürdürülmesi, evrensellik arayışı... kavramlar,
- Sanat: edebiyat ve felsefe ile nerelerde örtüşüyor? Bilgi verirse ne olur? Angaje sanat/didaktik...
- Estetik ve heyecan uyandırmadan uzak duran bir sanatsal tür var mı?

Albert Camus: toplumdandan kopan, yalnızca kendi gerçekliğini arayan sanat, salon sanatıdır. Soyuttur, sahtedir.... Tam tersi bir sanat, angaje/bağımlı sanat ise ideolojiye indirgenir... İkisi de sanatın gerçek anlamından uzaktır.

Ona göre sanatın görevi anlamaktır... anlam çıkarmaktır... Çağı, kendini, hayatı anlama çabasıdır... Sanatçı gerçekten kaçamaz...

İnsanın düşünsel etkinliği, felsefe-bilim-edebiyat ve sanatla

- Felsefe, edebiyat ve sanatın gerçeklikle kesişimi?

şekillenir...

FOTOĞRAF-RESİM

- Zaman kuramları açısından farklı (önceki slaytlar)
 - resimde nesneden çok yapan önemli fotoğrafta nesne daha ön planda
 - fotoğrafçı başta zanaatkar, ressam sanatkar
 - fotoğraf doğayı resmetmeye öykünme gibi tanımlanıyor.
 - Sun painting, zamanla light writing olacak...
 - Sanat ve tekniğin birleştiği ilk keşif deniyor...
 - Fotoğrafı çeken mi daha özgür, resim yapan mı? Özgünlüğe hangisi daha yakınsa, o daha sanatsaldır iddiası söz konusu...
-
- Oxford Sözlüğü Fotoğraf tanımı: Resim üretme süreci ya da sanatı
 - Barthes: Yapılan, maruz kalınan, bakılan...
 - Dawn Brenman: mekanik bir "çizme"
 - Görsel değil, endüstriyel sanat... çünkü mekanik deniyor.
 - Resim ve fotoğraf tartışmasının kökleri materyalizm ve idealizme değin gider... (YANİSTMA-İDEALİ RESMETME)
 - Teknik beceri mi? Çekenin yaratıcılığı mı?
 - 1889 Güzel Sanatlar Hareketi Peter Henry Emerson (natüralistik fotoğraflar) Fotoğrafın sanat niteliğine dair hareket...
 - Daguerre ve Talbot'a göre eski medya formlarının yerini almaya adaydır.
 - Elle çizmenin yerine geçecektir.
 - İlk fotolar: Portre/ Topografi/ mimari odaklıdır
 - Orta sınıf insanının tutkusudur.

Yansıtma ve Ayna...

- Yansıtma, benzetme, taklit (dünyaya tutulan ayna)
- Sanatı bir yansıtma olarak görmek yüzyıllarca sürmüştü.
- İyi resim için, Van Ecyk resimlerini övmek için Lukas de Heere (16.yy) “Bunlar ayna evet, resim değil ayna bunlar!”
- Leonardo De Vinci: “yaptığınız resmin doğada konu olarak seçtiğiniz nesnelere tam benzeyip benzemediğini anlamak istiyorsanız bir ayna alın ve nesnelere yansımalarına bakarak, aynada gördüğünüzü resminizle karşılaştırın” (Berna Moran)
- Aynı şekilde edebiyat için de geçerli Yunan Şairi Simonides: Resim sessiz bir şiir, şiir konuşan bir resimdir.
- Dr. Johnson Shakespeare için: “okura hayatı doğrulukla yansıtan bir ayna tutmaktadır”
- Stendhal: “Yol boyunca gezdirilen bir aynadır roman”
- Bizde, Recaizade Mahmut Ekrem: (Araba Sevdası önsözünde: hikaye ve roman birer ibret aynasıdır”

- Klasisizm
- 17. yüzyıl-Fransa ortaya çıkmıştır.
- Eski Yunan ve Latin kaynakları
- Akla ve mantığa önem verilmiştir. “Düşünüyorum öyleyse varım”
- İnsan doğasına, gerçeğe uygun konular seçilmiştir.
- Seçkin ve olgun kişiler iç dünyalarıyla konu edilmiştir.
- Erdeme, ahlaka büyük önem verilmiştir.
- Yazarlar, eserlerine kendi kişiliklerini yansıtmamışlardır.
- Yüksek tabakanın konuşma dili
- Biçimce kusursuz eserler ortaya koymaya çalışmışlardır.
- Süssüz ve açık bir anlatım esas alınmıştır.
- Descartes, La Bruyere, Pascal, Corneille, Racine, La Fontaine, Madam de La Fayette, Moliere
- Din dışılık

Gerçeklik, fotoğrafla daha da önem kazanır... toplumun imge dağarcığına girer... realizm öncesi-

- (aslında her yeni dönem, bir önceki dönemin yok sayılması... Bu savaş hiç bitmemiş... Günümüzde de yaşanıyor. Siyasi belirleyenler, sanat alanında da, düşünsel alanda da söz konusu... Bu alanlar sürekli birbirini etkiliyor... Klasisizm bir önceki dönemin etkisiyle..)
- Madame de Stael klasisizme seçenek olarak gelişen bir akımın öncülerinden...

Madame de Stael'in (1766-1817) Del Litterature adlı eseri...

- Fransız edebiyatına yeni idealler kazandırdı.
- Fransız Devrimi sırasında Fransa'dan kaçtı, liberal göçmenlerin öncüsü oldu.
- “romantizm” akımının yükselişini sağlayan kişilerin başında gelir.